

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΜΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ

**Βαθμός ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:**

**Μαρούσι, 17-11-2016
Αρ. Πρωτ.: 195863/Θ1**

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

Ταχ. Δ/ση: Α. Παπανδρέου 37
Τ.Κ.-Πόλη: 15180 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: <http://www.minedu.gov.gr>
Email : dthrided@minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Κ. ΠΙΤΤΑΔΑΚΗΣ
Τηλέφωνο: 210-3443864
FAX: 210-3442365

Προς:

1. Προϊσταμένους Γενικών Διευθύνσεων ΥΠΠΕΘ
(με την υποχρέωση ενημέρωσης των Προϊσταμένων
Δ/σεων και Τμημάτων αρμοδιότητας τους)
2. Προϊσταμένους Αυτοτελών Διευθύνσεων ΥΠΠΕΘ
3. Προϊσταμένους Αυτοτελών Τμημάτων ΥΠΠΕΘ

Κοιν.: Ιερά Σύνοδο Εκκλησίας της Ελλάδος
(επί του αρ. πρ. 5084/2-11-2016 εγγράφου της)

Θέμα: Περί επικοινωνίας των υπηρεσιών του ΥΠΠΕΘ με την Εκκλησία της Ελλάδος, την Εκκλησία της Κρήτης, τις Ιερές Μητροπόλεις Δωδεκανήσου, τις Ισραηλιτικές Κοινότητες και τις Μουφτείες Θράκης

Με αφορμή την αποστολή εγγράφων του ΥΠΠΕΘ απευθείας στις Ιερές Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Ελλάδος μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση και συνεννόηση με τη Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

1. Η Εκκλησία της Ελλάδος, η Εκκλησία της Κρήτης, οι Ιερές Μητροπόλεις της Χώρας και οι Ενορίες τους αποτελούν πράγματι ν.π.δ.δ. σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος (ν.590/1977), τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Κρήτης (ν.4149/1961) και τις διατάξεις του άρθρου 22 ν.4301/2014, ωστόσο η de jure απόδοση της συγκεκριμένης νομικής μορφής σε καμία περίπτωση δεν τα καθιστά κρατικά νομικά πρόσωπα (αποτελούν μη κυβερνητικές οργανώσεις και "πρόσωπα διάφορα του Κράτους από το οποίο είναι εντελώς ανεξάρτητα", κατά τη ρητή διατύπωση της απόφασης 492/1994 ΕΔΔΑ "Ιερές Μονές κατά Ελλάδα"), αφού η προσωπικότητα αυτή, ως προς τις εξωτερικές έννομες σχέσεις τους, αποσκοπεί κατά κύριο λόγο στην εξασφάλιση της αυξημένης νομικής προστασίας έναντι τρίτων, που κατοχυρώνουν οι δημοσίου δικαίου οικείες διατάξεις. Έτι περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 68 του ν. 4235/14 τα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα υπάγονται στις διατάξεις περί Γενικής Κυβέρνησης και Δημοσίου Τομέα, μόνο εφόσον αυτές το ορίζουν ρητώς (διατηρουμένης της ισχύος μόνο των γενικών και ειδικών διατάξεων και ορίζουν ρητώς την κρατική εποπτεία επ' αυτών, τη διοίκηση και διαχείριση τους, το

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από VASILIKI
ΖΟΪΤΟΡΟΥΛΟΥ
Ημερομηνία: 2016.11.17 10:15:18 EET

δημοσιονομικό και διαχειριστικό έλεγχο τους καθώς και τη διαδικασία πρόσληψης και την υπηρεσιακή κατάσταση κάθε είδους προσωπικού τους, ήτοι διατάξεις που αποσκοπούν στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος). Τέλος, σύμφωνα με την πάγια νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων και ιδίως του ΣτΕ, τα Εκκλησιαστικά Νομικά Πρόσωπα δεν εμπíπτουν στον κύκλο δράσης της δημόσιας διοίκησης, δεν ασκούν κρατική εξουσία και δεν ασκείται εποπτεία επί των οργάνων τους, αφού προέχει ο θρησκευτικός χαρακτήρας αυτών (οι θρησκευτικοί λειτουργοί σε καμία περίπτωση δεν αποκτούν τη δημοσιοϋπαλληλική ιδιότητα, αλλά προέχει η πνευματική / θρησκευτική φύση των καθηκόντων τους, οράτε και ΣΤΕ 507/1983, 4045/1983).

2. Ως εκ τούτου, το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων δεν έχει τη δυνατότητα άσκησης διοικητικής εποπτείας στα εν λόγω νομικά πρόσωπα σε θέματα εσωτερικής λειτουργίας τους –διότι αυτό παραβιάζει την αρχή της θρησκευτικής ελευθερίας– παρά μόνον σε εκείνες τις ειδικές περιπτώσεις που ρητά προβλέπονται σε νόμο (α.ν. 2200/40 «Περί Ναών και Εφημερίων», ν. 590/77 «περί Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος», ν. 4149/61 «Περί Καταστατικού Νόμου της εν Κρήτη Ορθοδόξου Εκκλησίας», ν. 4301/14 κ.λ.π.). Η εποπτεία δε αυτή ασκείται από την Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων (Δ/νση Θρησκευτικής Διοίκησης) κατά τα άρθρα 41 και 42 παρ. 1, 2 παρ. β, γ, δ και παρ. 4 του π.δ. 114/2014.
3. Επομένως πρέπει να γίνει κατανοητό σε όλες τις Υπηρεσίες του Υπουργείου ότι η νομική μορφή της Εκκλησίας της Ελλάδος, της Εκκλησίας της Κρήτης και των Ιερών Μητροπόλεων των Δωδεκανήσων δεν θα πρέπει να τις οδηγεί σε λανθασμένα συμπεράσματα για τη σχέση των εν λόγω Νομικών Προσώπων με το Κράτος, τις υποχρεώσεις που ενδεχομένως αυτά τα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα έχουν έναντι της Πολιτείας και πολύ περισσότερο, δεν θα πρέπει να οδηγεί σε εξομοίωση τους με τα λοιπά εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα.
4. Σημειώνεται ότι αντίστοιχο καθεστώς ισχύει και για τις Ισραηλιτικές Κοινότητες της Ελλάδος, που και αυτές απολαμβάνουν την προστασία της απόδοσης νομικής προσωπικότητας δημοσίου δικαίου, χωρίς φυσικά να καθίστανται δημόσιες υπηρεσίες ή υποκείμενες στις διατάξεις περί δημοσίου τομέα.

Κατόπιν αυτών παρακαλούμε εφεξής τους Προϊσταμένους των Γενικών Διευθύνσεων, των Αυτοτελών Διευθύνσεων και Τμημάτων του ΥΠΠΕΘ να αποστέλλουν στην Δ/νση Θρησκευτικής Διοίκησης και στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου dthrided@minedu.gov.gr όλα τα έγγραφα τρέχουσας υπηρεσιακής φύσεως ή έγγραφα με τα οποία ζητούνται διάφορα στατιστικά ή άλλα στοιχεία, εγκύκλιοι, υπουργικές αποφάσεις κ.λ.π. και αφορούν ενδεχομένως και την Εκκλησία της Ελλάδος, την Εκκλησία της Κρήτης, τις Ιερές Μητροπόλεις Δωδεκανήσου, τα λοιπά Εκκλησιαστικά Νομικά Πρόσωπα, τις Ισραηλιτικές Κοινότητες της Ελλάδος αλλά και τις Μουφτείες Θράκης. Η Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων δια της Διεύθυνσης Θρησκευτικής Διοίκησης έχει την ευθύνη της εξέτασης του περιεχομένου και της διακρίβωσης, εάν όντως τα έγγραφα αυτά καταλαμβάνουν και τα συγκεκριμένα νομικά πρόσωπα, ώστε να τους αποσταλούν κατά τον ενδεδειγμένο τρόπο και με τον πρόβλεπτο σεβασμό, για να αποφεύγονται στο μέλλον περιττές τριβές, αλλά και

παρανοήσεις μεταξύ της Πολιτείας και των Εκκλησιαστικών / Θρησκευτικών αρχών.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΑΝΤΖΗΣ

Εσωτερική διανομή:

- 1) Γραφείο Υπουργού
- 2) Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού
- 3) Γραφείο Υφυπουργού κ. Μπαξεβανάκη
- 4) Γραφείο Υφυπουργού κ. Ζουράρι
- 5) Γραφείο Γ.Γ. Παιδείας και Θρησκευμάτων
- 6) Γραφείο Γ.Γ. Θρησκευμάτων
- 6) Γραφείο Γ.Γ. Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς
- 7) Γραφείο Γενικού Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας
- 8) Δ/νσεις Γ.Γ. Θρησκευμάτων